

**О. А. ДОРОНІН***Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ*

## **ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Наукові праці МАУП, 2010, вип. 3(26), с. 72–74

*Проаналізовано, сформовано основні проблеми державного управління в агропромислому комплексі. Окреслено основні напрями реформування державної політики в аграрному секторі України.*

Економічні процеси, що відбуваються в соціально-економічному житті України, висувають нові вимоги до їх державного регулювання. Ринковий механізм, на який до останнього часу покладались надмірні надії, без ефективного регулюючого впливу держави на соціально-економічні процеси в умовах перехідної економіки виявився недовірливим. Таким чином, практика макроекономічного розвитку вкотре підтвердила, що ефективне функціонування соціально орієнтованого ринкового механізму неможливе без активної державної соціально-економічної політики. Кризові явища в агропромисловому комплексі (далі АПК) України стали закономірним наслідком великих прорахунків у стратегії й тактиці, що була розпочата з аграрної реформи 1991 р. Поспішність, часто помилковість вибору пріоритетів у проведенні аграрних перетворень призвели до серйозних диспропорцій в АПК, глибокого спаду виробництва, фінансової нестабільності, зниження рівня життя сільського населення.

Проблемами економічного та управлінського регулювання АПК займаються провідні вітчизняні вчені: О. І. Валевський, В. М. Князева, О. О. Терещенко, М. І. Тігова та ін. Віддаючи належне науковій і практичній значущості праць цих вчених, необхідно вказати на збереження певної невідповідності теоретичних напрацювань потребам сучасної практики державного управління, що підтверджує необхідність постійного наукового перегляду засад державного управління в АПК.

Спробуємо окреслити основні проблеми та шляхи їх вирішення організації державного управління в АПК.

Сучасний стан агропромислового виробництва називають кризовим через багато причин, серед яких загальноекономічні фактори, що склались в Україні, структурні диспропорції в управлінні, інвестиційна непривабливість цього сектору.

Необхідно зазначити, що політика, яка реалізується нині для товаровиробників АПК, не забезпечена комплексним моніторингом чинників кризи аграрного сектору економіки й відповідною нормативно-правовою базою. В результаті, лівова частка рішень, що приймаються в управлінні, носять декларативний та фрагментарний характер, спрямований на подолання тимчасових, гострих проблем окремого сектору АПК. Найчастіше ці заходи неадекватні економічній ситуації в цілому, ґрунтуються на “лінійності” у взаємозв’язках господарчих суб’єктів ринку та органів влади у формі короткотривалої прямої підтримки з бюджету (дотації, компенсації, пільгове кредитування, списання боргів, адміністративне регулювання каналів реалізації продукції) [1, 19].

Звичайно, без державного регулювання і бюджетної підтримки існування та розвиток АПК неможливі. Сільське господарство в умовах ринку, через певну специфіку, не може повною мірою брати участь у міжгалузевій конкуренції. Через нееквівалентність товарообміну села з іншими галузями економіки, сезонності виробництва, слабкої інвестиційної привабливості та низької купівельної спроможності населення країни та інших негативних факторів сільське господарство залишається збитковою галуззю економіки.

У такій ситуації необхідне комплексне регулювання, що включає в себе антимонопольну полі-

тику регулювання тарифів природних монополій, проведення держінтервенцій на продовольчому ринку, розвиток лізингу сільськогосподарської техніки й обладнання тощо.

Застосування державних механізмів регулювання на аграрному ринку заперечується в Україні багатьма опонентами, але механізми державного регулювання сектору АПК існують практично в усіх країнах і постійно вдосконалюються, реагуючи на світові економічні фактори.

Теоретично, тепер ми перебуваємо на кінцевому етапі аграрного реформування й осмислення нових тенденцій розвитку агропромислового виробництва й пошуку стратегії майбутнього.

У процесі реформ не вдалося вирішити головне завдання — змінити ставлення власності й земельних відносин. Земля — головний ресурс сільського господарства не введена в економічний оборот, її вартість не входить в аграрний капітал. “Необхідно розвинути іпотеку землі, створити відповідні банки і ринок землі, систему реєстрації прав власності на нерухомість і вирішити низку інших важливих питань. Перелічені вище аспекти вимагають відповідного осмислення і подальших наукових розробок” [2, 40, 41].

“Економічний стан аграрного сектору зумовлює активізацію пошуку шляхів виходу з економічної кризи і розвиток підприємницької діяльності. Головною метою економіки АПК є формування конкурентоспроможного агропромислового виробництва, спрямованого на вирішення політичних, соціальних, економічних завдань і забезпечення продовольчої безпеки країни” [3, 225–234].

Для досягнення цієї мети необхідно реалізувати такі кроки:

- створити комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення діяльності й посилення координації роботи органів виконавчої влади щодо трансформації промислового комплексу на засадах публічної політики;
- визначити системи цільових програм і проєктів розвитку окремих секторів промисловості та вдосконалення відтворювальних пропорцій;
- посилити стимулюючі функції держави щодо заохочення ділової активності підприємців у справі відродження та розвитку промислового виробництва шляхом досягнення оптимальних пропорцій форм власності, здійснити податкову реформу та впровадити досконалі корпоративні моделі управління;

- сформувати ефективні структури промислового виробництва з підвищенням питомої ваги наукомістких галузей з виробництва продукції поглибленої переробки та кінцевого споживання з високою часткою додаткової вартості;
- реалізувати інноваційну модель розвитку промисловості із зміцненням матеріально-технічної бази наукових установ, інституційно забезпечити здійснення державної науково-технічної та інноваційної політики;
- сформувати технологічні кластери пріоритетного розвитку промисловості, передусім у найбільш наукомістких і високотехнологічних галузях та виробництвах, здатних кардинально змінити економічний і науково-технічний потенціал промисловості;
- створити умови для функціонування розгалуженої системи малого та середнього бізнесу, ефективного використання ринкової інфраструктури — товарних бірж, торгових будинків, виставкових комплексів, транспортних терміналів, банківських та небанківських фінансово-кредитних установ, венчурних компаній, сучасних систем зв'язку, інтеграції у міжнародне інформаційне поле;
- забезпечити якісні зміни в характеристиках розвитку промислового комплексу, що ґрунтуються на використанні переважно внутрішніх джерел інвестування, забезпеченні динамічної модернізації виробництва, реалізації життєвих інтересів країни;
- створити нормативно-правові бази ефективного функціонування і розвитку промисловості, гарантування ефективного господарювання і використання прав власності, антимонопольного регулювання і розвитку конкуренції та ін. Це також є важливими заходами, спрямованими на оздоровлення господарського середовища.

Таким чином, функціонування АПК в умовах економічної кризи, що супроводжується руйнуванням інтеграційних та кооперативних зв'язків між функціональними і структурними елементами АПК, об'єктивно зумовлюють необхідність дослідження низки проблем, пов'язаних з підвищенням управління агропромисловим виробництвом з урахуванням зміни зовнішніх та внутрішніх умов господарювання.



## Література

1. Ушачев И. Г. Формирование рациональных систем управления в АПК // Экономика сельского хозяйства. — 1999. — № 8. — С. 18–19.

2. Взяв землю у власність — господарюй: Поради, запитання і відповіді / За ред. П. Т. Саблука. — К.: Знання, 2001. — 56 с.

3. Гуськов И. Б., Давыдов В. М. Практика антикризисного управления предприятиями АПК. — М.: Колос, 1999. — 300 с.

*Сучасний стан розвитку агропромислового комплексу вимагає перегляду державного регулювання економічної політики України в агропромисловому виробництві, з урахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників формування міжгалузевих зв'язків. Лише грамотне, послідовне державне управління здатне вивести АПК зі статусу збиткової галузі економіки.*

*Современное состояние развития агропромышленного комплекса требует пересмотра государственного регулирования экономической политики Украины в агропромышленном производстве, с учетом внешних и внутренних факторов формирования межотраслевых связей. Только грамотное, последовательное государственное управление может вывести АПК из статуса убыточной сферы экономики.*

*Modern development of agroindustrial complex status requires the revision of government control of economic policy of Ukraine in an agroindustrial production, taking into account the external and internal factors of forming of mezhotraslevykh connections. Only competent, successive state administration can show APK out of status of unprofitable sphere of economy.*

Надійшла 22 серпня 2010 р.